

Grundlógarfest tali- og skrifvfrælsi

Stokkut hvørvisjón

— viðmerking til Óla Breckmann í Dagblaðnum nr. 42



Ein av teimum týðningar- mestu tóttunum í frælsis- hugsjónini, byggir á rætti- indini hjá tí einstaka til frítt at kunna tala og skriva. Grundlógarfestur er hesin rættur í «Dan- marks riges grundlov» §77. Tey rættindi til ótarnað at kunna siga hugsan sína í skrift og talu verða vanligu mett sum ein av aðalfortreyt- unum til tess at varðveita eins menniskjanslig virði og eftir egnum tykki at smíða sær eydnuna góða. Óivað er hetta orsök in til, at tali- og skrifvfrælsið er tikið við í yvirlýsing Sam- eindu Tjóða um manna- rættindi (1948), sum m.a. sigur at ein og hvør hevur rættindi til «óskerður at koma fram við frágreið- ingum og hugsanum í øll- um fjølmiðlum».

Hóast tali- og skrivi- frælsi soleiðis er formelt tryggjað, vita vit, at mong eru tey, ið ikki sleppa fram at og kunna nýta/njóta hesi rættindi.

Tað er nevniliga ikki altíð at vit ástanda at tað er eitt grundleggjandi menniskjavirði og ein fólkaræðislig fortreyt, at hvør kann gera sær egnar hugsanir, t.v.s. hugsanir, ið møguliga ikki eru í tráð við galdandi samfelags- skipan.

Samfelagsskipanin met- ir seg, sum so, at hava rættindi til at kúga og skúgva til viks aðrar hugsanir, fyrri at vara seg og síni, og ofta eru kendu orð Voltaire's langt av landi skotin: «Eg hati hug- sjónar tinar, men eg eri villigur at seta livið til, fyrri at verja tíni rættindi at hava tær».

Ti tíðindafólk nýta tali- og skrifvfrælsi at lýsa fyr- brigdi, tey kanska meta ikki tola dagsins ljós, gerst hetta grundlógar- festa frælsi brátt stokkut hvørvisjón.

So var leygarkvöldið tann 28. maí.

Undir samrøðu við myndamann Dagblaðsins

(si kolofon Dagblaðsins), um hansara myndir, ringir Óli Breckmann — hóast sami Ó.B. í Dagblaðnum nr. 42 sigur, at mynda- maðurin, hart trongdur av ólýggjaligum útvarps- monnum er komin í rass- haft og nú ringir til Ó.B. og biður um hjálp. Mynda- maðurin veit nú at siga, at tað var Óli Breckmann, blaðstjóri á Dagblaðnum. Eftirsom vit hava nevnt hetta blaðið — arbeiðsstað myndamansins — spyr Ó.B., um gjørligt er, at hann kann hoyra tað, vit hava fest á band. Rimilig- vis eftirlíka vit. Men tá Ó.B. ringir fyrri áður ferð «av tilvild» (cit. mynda- maðurin), gruna vit ilt, men standa enn við okk- ara avgerð, at blaðstjórin kann sleppa at hoyra tað, eitt av arbeiðsfólku hansara veit at siga. Av- talu hava vit annars onga við Ó.B. — tað er bert okkara ófyrigeviliga væl- vild, ið er hesum fyrri at takka.

Alt hetta telefonprátið fer fram eftir at megin- parturin av samrøðuni er fest á band. Vit gera okk- um liðnar og eru allir 3 væl nøgdir við samrøðuna.

Komnir á gátt hjá Óla spæla vit — stóðugt uttan bindandi avtalu — bandið fyrri Ó.B.

Sum óivað frætt, bæði í útvarpi og bløðum, er Óli sum blaðstjóri á Dagblað- num ikki nøgður við sam- røðuna. Hvussu leikur fór, kann t.d. lesast í Sosíal- um 4. maí.

Í áðurnevnda Dagblaðið (nr. 42) viðgongur blað- stjórin opinlyst, hvussu hann tulkar grundlógar- paragraffin 77: «Vildu út- varpsmenninir ikki strúka, mátti undirritaði (Ó.B.) sjálvur royna at gera tað, hóast tekniskir kunnleikin til upptøktul- ið ikki hevði rokkið longur enn til at draga nakrar fétur av bandspolanum».

Viðari nevnið sami blað- stjóri, at «síðani frættist einki aftur frá teimum uttan onkur smávegis höttan um hevnd». Vit tveireinir, ið umrøddu sending høvdu um hendi, hava síðani tann 28. maí ikki veri í samband við Óla Breckmann — hvørki so ella so. Okkum lystir tí at fáa greiði á, hvør er komin við höttanum og hvørjar höttanir talan er um. (Í telefonsamrøðuni tann 7. júní noktar blað- stjórin at upplýsa okkum um, hvat talan í hesum føri er um... kemur inn á persónlig viðurskipti í staðin og spyr hvi vit nú eru soleiðis hattaðir, hvi vit ikki uppføra okkum sum tá ið vit vóru næm- ingar hjá honum o.s.fr.).

Samanumtikið metir blaðstjóri Dagblaðsins — málagn Fólkaflaksins — at «hatta var ein prinsipp- avgerð», og at Ungdóms- redaktiónin alias Ovita- redaktiónin draga somu linu sum sosialistapressan (minnast tit Menachem Begin?).

Nú hvar eru vit so? Jú, vit eru nevniliga við kjarn- una sjálva í hesu miklu orrustu. Talan er als ikki um tali-, skrivi- ella annað frælsi. Her snýr tað seg um persónin handan penn- in og karrieru hansara. Tað tykist alt tað sama, um skrivað verður um SS- 22 rakettir, Ogaden oyð- mörkina, Kjartan Mørk- øre í Mjorkadali ella Han- us Andreassen á Aarveg- num.

Skrivaða orðið talar um mannin sjálvan og ikki um tað, hann víðgerð: hansara dreymar, yrkisligu stöðu, listfrøðiliga torvin,

moralska tørv hansara, kanska ikki enska búfin, men um ideologiska kon- junkturin; aftur snúgva orðini seg um viðurskiptini heima í Føroyum.

«Eitt frælsi, ið bert verður veitt viðhalds- monnum hjá einari lands- stjórn ella einum flokki, hevur einki við frælsi at gera. Frælsi merkir altíð frælsi fyrri tann, ið hugsar øðrvísi, og verður virðis- leyst, tá ið tað gerst til eini forrættindi...» (Rosa Luxembourg, 1918).

Umframt nágreiniliga at fáa at vita hvør höttanin imóti Óla Breckmann er og av hvørjum hon er

framsett, hava vit at enda hug at forvitnast um, á hvørji prinsipp, avgerð Óla Breckmanns, at oyð- leggja bandupptøkuna, byggir á.

Eru prinsippini møgu- liga fastlögð í samráð við leiðslu Fólkaflaksins — sum Dagblaðið við ella uttan Óla Breckmann, jú er málagn fyrri — ?

Við vón um sakliga við- gerð.

Aref Olsen
Birgir Kruse

(Skrivið er sent aðalnevnd Fólkaflaksins og føroysku bløðnum.)

Zionistiskur minkapelsur fær orðið

Í Dagblaðið hevur Essa Arge fingið konu sína at fara í hernað móti friðar- rørslni. Sjálvur er hann kanska ov finur til tess. Heilin er Óla, pennurin Essa og undirskriftin Lydiu. Alt samalt er hetta skemtiligt, og tey sum ikki gráta, tey flenna eftir hesum samanblandingi av naiviteti, minkapelsum og biblíu-krigsprofetum hjá Menachem Begin.

Yvirhøvur ber man yvir við neyðars Lydiu. Eins og hon ber yvir við einum «sálarfrøðingi, ið er so ungar» (sum helt roðu í Mjorkadali), so bera vit yvir við eini neyðars fim- iekalærarinnu, ið er kom- in í klørnar hjá teim meir garvaðu krigsgræðu fólka- flokksveteranunum.

Hon sigur so rørandi frá, hvussu ræðuligt tað var at búgva í Danmark undir týsku hersetingini. Hon loyprisar teim, ið bardust móti nazistunum tá. Men Lydiu: hvør var tað sum varð forfylgdur, sum kom í koncentrations- leirarnar, og hvør var tað, sum organiseraði mótstöðurørslna?

Tað vóru teir kommu- nistar, sum tú í tinum markleysa naiviteti ræðist og hatar. Tað vóru ikki læknafrúur við minkapelsi ella fólkaflaks-menniskja- týpur.

Tá Lydiu hevur havt tað so ringt undir týsku her- setingini av Danmark, at hon hevur fingið óbøti- ligan skaða av henni, so ber til at spyrja hana, hvussu hon hevði tikið tað at verið palestinsisk kvinna í Sabra ella Chatila undir israelskari herset- ing. Eg rokni við at har hevði hon valt Hitler fram um Begin og Hassad major.

At diskutera við religi- ósar fantatíkarar um Isra- el man vera eins torført og at diskutera við fanatísk- ar nazistar um triðja ríkið. Men at diskutera við fólkaflaksmenn um frið í heiminum, tað er sum at spyrja sólina um hvi hon ikki skínur oftari.

Dánjal E.

tjak og meiningar

Vit gera lesarar okkara varugar við, at treytin fyrri at fáa lesarabrev upptikin undir hesum teiginum er, at blað- stjórinn veit, hvør hevur skrivað brovini.

Restorffs

Bryggjari
tlf. 14728

svarar eisini aftan á
kl. 17.



Tit ringja

sosíalurinn,
tlf. 11820

— vit skriva